

شیوع توبرکلوز نزد اطفال در شفاخانه تدریسی میوند در سال ۱۳۹۹

اجرا کننده ها : پوهنوال دوکتور بصیر احمد فروغ و پوهاند دوکتور زمري حصین، استادان دیپارتمنت نوزادان

خلاصه

معرفی : مرض توبرکلوز یکی از مشکلات بزرگ صحتی در کشورهای رو به انکشاف بوده تشخیص و تداوی آن نزد اطفال یکی از موضوعات مشکل آفرین در جهان بوده و در افغانستان کنترول این انتان نیز دارای عین مشکلات می باشد.

هدف : دریافت شیوع توبرکلوز بین سنین کمتر از ۱۵ ساله نزد اطفال در شفاخانه تدریسی میوند در سال ۱۳۹۹ ه. ش

روش و مواد : این تحقیق به شکل Descriptive Cross Sectional در سال ۱۳۹۹ ه. ش نزد مریضان داخل بستر در سرویس اطفال شفاخانه تدریسی میوند در شهر کابل صورت گرفته است.

نتایج : به تعداد دو هزار و شش صد و هفتاد و پنج (۲۶۷۵) مریض در سنین کمتر از ۱۵ سال مراجعه نموده که از آن جمله ۶۹ مریض (۲,۶ فیصد) مصاب توبرکلوز بودند. ۵۶ تن (۲,۸۱ فیصد) مصاب توبرکلوز ریوی و ۱۳ تن (۱۸,۸ فیصد) مصاب توبرکلوز خارج ریوی بودند. نزد پسران ۴۰ واقعه (۵۸ فیصد) و نزد دختران ۲۹ واقعه (۴۲ فیصد) دریافت گردیده است. در سنین کمتر از ۵ ساله ۴۳,۸ فیصد (۳۰ واقعه)، ۶-۱۰ ساله ۳۴,۸ فیصد (۲۴ واقعه) و در سنین ۱۱-۱۵ ساله ۲۱,۷ فیصد (دریافت گردیده که بیشترین واقعات آن در سنین ۵ سالگی دیده می شود.

نتیجه نهایی : شیوع توبرکلوز نزد مراجعه کننده گان سال ۱۳۹۹ در شفاخانه تدریسی میوند ۲,۶ فیصد بوده، از نظر جنس بیشتر نزد پسران و از نظر سن الی ۵ سالگی دریافت گردیده و از نظر نوع شکل توبرکلوز ریوی بیشترین واقعات را تشکیل داده است.

واژه های کلیدی : اطفال، توبرکلوز، شیوع، اشکال

**Prevalence of tuberculosis among children aged 0- 15 years old in Maiwand Teaching
Hospital**

**Associate Professor Dr. Basir Ahmmad Froogh and professor Dr zemary Hassin
members of Neonatology department.**

Abstract

Background: Tuberculosis disease (TB) has been one of the biggest health problem across the development countries. The diagnosis and treatment of tuberculosis in children are challenging issues Worldwide. In Afghanistan control of this infection in children has the same problems.

Objective: The aim of this research is to determine the prevalence of severe acute malnutrition (SAM) in children aged less than 15 years old hospitalized at Maiwand Teaching Hospital during 2020 year.

Material and Methods: This is a descriptive cross-sectional study of children aged less than 15 years old hospitalized at Maiwand Teaching Hospital in 2020-year.

Results: Two thousand six hundred seventy-five (2675) children aged less than 15 years old were hospitalized during the study period. among them, 69 children had tuberculosis, so hospital prevalence was 2,6 %. Pulmonary tuberculosis was found in 56 (81,2 %) and extra pulmonary tuberculosis in 13 (18,8 %). There were almost as many boys as girls (58 and 42 %) respectively. The distribution by age group showed a majority of children (43,5 %) in aged of less than 5 years old.

Conclusion: Hospital prevalence of tuberculosis was 2,6 %. pulmonary type was found more than other type. The prevalence was more seen in boys, up to 5 year ages.

Keywords: Children, Prevalence, Tuberculosis.

معرفی

مرض توبرکلوز یک مرض انتانی بوده که عامل آن *Mycobacterium tuberculosis* می‌باشد. زمانی به مرض مشکوک شده می‌توانیم که سرفه بیشتر از ۳ هفته باعسرت تنفس و درد صدر همراه با بلغم خوندار موجود باشد. مرض توبرکلوز مشکل جهانی بخصوص در کشور های رو به انکشاف بوده و نظر به راپور سازمان صحت جهان ۶,۱ میلیون واقعات جدید آن در سال ۲۰۱۵ ثبت گردیده و سبب مرگ بیشتر از ۸۰۰۰۰ طفل گردیده اما بیشتر از ۵۰۰۰۰۰ اطفال سالانه شفایاب شده و در حدود ۱۰-۱۱ فیصد واقعات مرض نزد اطفال دیده می‌شود. واقعات آن از سال ۲۰۱۳ الی ۲۰۱۵ به ۳۴ فیصد افزایش یافته و نصف واقعات در کشور های هندوستان، اندونیزیا و نایجیریا دیده می‌شود. توبرکلوز به طور وصفی ریه ها را مصاب نموده (توبرکلوز ریوی) ولی سایر اعضای بدن (توبرکلوز خارج ریوی) را نیز مصاب می‌کند. عامل این مرض از شخص مصاب از طریق قطرات هوایی منتشر گردیده و نزد افراد مصاب انتان HIV مرض بیشتر دیده می‌شود. مرض نزد پسران نظر به دختران بیشتر دیده شده است. این انتان توسط سمیر بلغم تثبیت گردیده ولی در این اواخر از معاینه تست تشخیصه سریع مالیکولی (Xpert MTB) برای تثبیت شکل مقاوم مرض بیشتر استفاده می‌گردد. در کشور های دارای ظرفیت بهتر لابراتواری، این مرض توسط کلچر تثبیت می‌شود. تداوی واقعات جدید متشکل از تداوی شش ماهه توسط خط اول دوا های ایزونیاژید، ریفامپسین، ایتامبوتول و پیرازیناماید صورت می‌گیرد. واقعات مقاوم به تداوی بیشتر به ادویه توکسیک نیازمند بوده که برای چنین واقعات سازمان صحت جهان تداوی را برای مدت ۲۰ ماه توصیه می‌نماید.^۱

نظر به راپور سال ۲۰۲۱ سازمان صحت جهان ۶۷ میلیون طفل در جهان مصاب مرض توبرکلوز بوده، بنابراین خطر انتشار این مریضی در جهان متصور بوده و بیشترین شیوع آن زیر سن ۱۵ به ۱۲ فیصد می‌رسد و به معنی آن است که سالانه ۱,۲ میلیون طفل به این مریضی مصاب شده و نظر به این راپور نزدیک به ۶۵ فیصد واقعات مرض زیر سن ۵ سال دیده شده و در ۵۶ فیصد موارد انتان متذکره تشخیص نمی‌شود. نظر به پلان استراتیژیک سازمان صحت جهان الی سال ۲۰۳۵ می‌باید در وقوعات مرض ۹۰ فیصد و در وفیات آن ۹۵ فیصد کاهش به عمل آید.

ارایه مسئله و اهمیت تحقیق

مرض توبرکلوز یکی از امراض عمده بوده و عامل مرگ و میر اطفال در کشورهای رو به انکشاف جهان می باشد. نظر به وضع اقتصادی نا مطلوب کشور و عدم دسترسی کافی به خدمات صحی خصوصاً امکانات تشخیصیه، تعداد واقعات این مرض در کشور ما رو به افزایش بوده ولی کدام تحقیق جامع در مورد شیوع توبرکلوز نزد مریضان اطفال شفاخانه میوند صورت نگرفته است. بنابراین لازم دانسته شد تا تحقیق را در زمینه انجام داده و آمار آنرا در شفاخانه تدریسی میوند ارایه نماییم تا بعداً تحقیق وسیع در زمینه صورت گیرد.

هدف

دریافت شیوع انتان توبرکلوز در سنین کمتر از ۱۵ سال نزد اطفال در شفاخانه تدریسی میوند طی سال ۱۳۹۹

سوال تحقیق

- شیوع مرض توبرکلوز در سنین کمتر از ۱۵ سال نزد اطفال در شفاخانه تدریسی میوند چند فیصد می باشد؟
- توزیع توبرکلوز نظر به سن، جنس چطور می باشد؟
- فیصدی توبرکلوز ریوی و خارج ریوی چند فیصد می باشد؟

پیشینه

نظر به تحقیق که توسط Movahedi و همکاران شان در سال ۲۰۲۲ به شیوه cross sectional نزد اطفال کمتر از ۱۵ سال طی سال های ۲۰۰۶-۲۰۱۶ در شهر تهران در شفاخانه طبی مرکزی صورت گرفته، نتایج این تحقیق شیوع توبرکلوز را در ایران ۵۶٫۶ در فی ۱۰۰۰۰۰ (۰٫۰۵ فیصد) در بین سنین ۱۵-۰ سال راپور داده است . بیشترین واقعات نزد پسران ۶۲ فیصد دیده شده ، توبرکلوز ریوی ۳۸ فیصد و خارج ریوی ۳۹ فیصد توبرکلوز راپور داده شده و بیشترین شیوع در بین سنین ۵-۱۲ سال دیده شده است.^۱

تحقیق که توسط ALavi و همکاران شان در کشور ایران به شکل Descriptive Cross Sectional بین سال ۲۰۰۵-۲۰۱۰ صورت گرفته، نشان می دهد که مجموعاً ۴۱۰۴ مریضان مراجعه کننده در مرکز صحی Khuzestan در کشور ایران ثبت گردیده که شیوع توبرکلوز نزد اطفال ۹،۴ فیصد می باشد. سن اوسط مریضان ۱۰٫۷ سال بوده و ۷۵٫۷ فیصد آنرا دختران تشکیل داده است. بیشتر از ۸۴ فیصد اطفال سن ۱۰ سال و یا بیشتر از آن را داشته در حالیکه نزد اطفال زیر سن ۵ سال واقعات آن ۵٫۶ فیصد دریافت گردیده است.

۵۷،۱ فیصد واقعات مصاب توبرکلوز ریوی بوده و ۴۲،۹ فیصد را توبرکلوز خارج ریوی تشکیل داده که ۹۱،۷ فیصد مریضان به طور مؤثر تداوی گردیده و در ۸،۳ فیصد موارد تداوی مؤثر نبوده است.^۳

نظر به تحقیق که توسط Kumar و همکاران شان در سال ۲۰۲۰ در یک شفاخانه در شمال هندوستان به شکل observation cross sectional صورت گرفته، در این تحقیق ۱۷۶۸۴ تن تحت مطالعه قرار گرفته که ۴۱۸ تن مصاب مرض توبرکلوز بوده اند که شیوع توبرکلوز را ۲،۳ فیصد راپور داده است. بیشترین واقعات مرض در سن ۸ سالگی نزد پسران ۶۶،۵ فیصد و نزد دختران ۳۱،۱ فیصد و شکل ریوی مرض بیشترین شیوع (۴۵،۴۵ فیصد) را تشکیل می دهد.^۴

در تحقیق که توسط Delawer و همکاران شان تحت عنوان اهمات توبرکلوز اطفال در شفاخانه های ولایتی و ناحیوی در افغانستان در سال ۲۰۱۲ به شکل Retropective cross sectional صورت گرفته نشان می دهد که از بین ۵۰۷۴۸۹ طفل بین سنین ۰-۱۵ سال ۱۹۷۴ تن مشکوک به توبرکلوز بوده که شیوع مشکوک ۰،۴ فیصد را نشان می دهد. بیشترین واقعات مرض بین سنین ۶-۱۵ سال دیده شده که نزد دختران ۵۸،۶ فیصد و نزد پسران ۴۱،۴ فیصد دریافت شده است. بیشترین واقعات توبرکلوز از نوع ریوی ۷۷،۴ فیصد و ۲۲،۶ فیصد واقعات از نوع خارج ریوی می باشد.^۵

تحقیق که توسط Sarawati. LD و همکاران شان به شکل Cross sectional بین سال های ۲۰۱۵-۲۰۱۶ برای مدت یک سال در اندونیزیا صورت گرفته، نشان می دهد که واقعات آن ۵۱،۷ فیصد در سن کمتر از ۳ سال، نزد دختران ۵۵،۲ فیصد دریافت شده، ۴۰،۷ فیصد مریضان مصاب سؤتغذی متوسط بوده اند. ۶۴،۵ فیصد مریضان با کاهلان مصاب توبرکلور تماس نداشته، نزد ۹۹،۴ فیصد ازدحام در فامیل موجود بوده، سکریت کشیدن نزد اعضای خانواده ۶۱،۶ فیصد دریافت شده است. سطح سواد فارغ صنف دوازده ۴۱،۹ فیصد، درآمد فامیلی به طور متوسط می باشد.^۶

تحقیق که توسط Laghari. M و همکاران شان در کشور پاکستان در سنین ۰-۱۴ سال بین سال های ۲۰۱۱-۲۰۱۵ به شکل cross sectional صورت گرفته نشان می دهد که از بین ۲۱۵۷ طفل تداوی شده ۱۱۹۹ (۵۵،۳ فیصد) دختر و ۵۷،۳ فیصد سکونت شهری داشته، ۷۶،۹ فیصد مصاب توبرکلوز ریوی و نزد ۱۳،۳ فیصد شان تست سمیر بلغم مثبت دریافت گردیده است. نزد ۹۲،۴ فیصد مریضان تداوی مؤثر بوده، بیشتر مریضان سن کمتر از ۲ سال داشته است.^۷

تحقیق که توسط Rebecca. B و همکاران شان در جنوب هندوستان در سال های ۲۰۱۳-۲۰۱۵ در پوهنتون طبی کریستین به شکل Retrospective cross sectional صورت گرفته نشان می دهد که از جمله

۲۷۴ طفل مصاب به توبرکلوز نزد ۱۳۰ تن (۴۷،۴ فیصد) آن توبرکلوز ریوی تثبیت گردیده، توبرکلوز عقدات لفاوی ریوی، ۲۳ فیصد توبرکلوز دماغی، ۱۲،۸ فیصد موارد هر سه شکل معمول مرض دریافت گردیده است. نزد ۲،۹ فیصد مریضان مرض ایدز دریافت گردیده است. کلچر نزد ۳۲،۸ فیصد مریضان، تست های تشخیصه Xpert MTB / RIF در ۳۱ فیصد موارد مثبت دریافت شده، ۵۶،۳ فیصد مریضان مصاب توبرکلوز ریوی و ۴۵،۴ فیصد مریضان مصاب توبرکلوز خارج ریوی و ۳۸،۱ فیصد مریضان مصاب توبرکلوز جاورسی بوده اند.^۸

تحقیق که توسط Laghari و همکاران شان در کشور مالیزیا به شیوه Cross Sectional در سال ۲۰۱۹ صورت گرفته نشان می دهد که به تعداد ۲۳۹۷ طفل در فامیل های که تماس به توبرکلوز داشته اند. شیوع توبرکلوز ۱۵،۷ فیصد می باشد. از نظر جنس ۴۰ فیصد نزد دختران و ۶۰ فیصد نزد پسران دیده شده و ۶۰ فیصد در سن کمتر از ۵ سال و ۲۵،۷ فیصد در سن ۶-۱۴ سال دریافت شده است.^۹

تحقیق که توسط Wobudeya. E و همکاران شان به شکل Cross Sectional در کشور یوگاندا از اول جنوری ۲۰۰۹ الی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۰ نزد اطفال زیر سن ۱۵ سال صورت گرفته نشان می دهد که از جمله ۱۵۴۹۹ مریض تحت مطالعه ۱۱۶۷ طفل مصاب توبرکلوز بوده که شیوع توبرکلوز را نزد اطفال ۷،۵ فیصد نشان می دهد. نزد پسران ۵۳ فیصد و نزد دختران ۴۷ فیصد دریافت گردیده است. توبرکلوز ریوی ۸۹ فیصد و ۱۱ فیصد مصاب توبرکلوز خارج ریوی می باشند. واقعات آن زیر سن ۴ سال، ۵۴ فیصد، در سن ۵-۹ سال ۲۱ فیصد و در سن ۱۰-۱۵ سال ۲۵ فیصد دریافت گردیده است.^{۱۰}

تحقیق که Kumar. KJ و همکاران شان در شهر مایسور هندوستان در سال ۲۰۱۰ بین سنین ۵-۱۰ سال صورت گرفته نشان می دهد که به تعداد ۱۰۵۷ طفل تحت مطالعه بوده و شیوع توبرکلوز نزد اطفال این پوهنتون ۱۳،۳ فیصد را نشان می دهد. از نظر توزیع سنی ۴،۱ فیصد در سن ۵ سالگی، ۷،۳ فیصد در سن ۶ ساله، ۱۱،۷ فیصد در سن ۷ ساله، ۱۵،۹ فیصد در سن ۸ ساله، ۱۱،۵ فیصد در سن ۹ ساله و ۴۹،۵ فیصد در سن ۱۰ ساله دریافت گردیده است.^{۱۱}

می تود و مواد تحقیق

این تحقیق در سرویس داخله اطفال شفاخانه تدریسی میوند به شیوه Descriptive Cross sectional و به روش census در سال ۱۳۹۹ انجام یافته است. نفوس تحت مطالعه را تمام اطفال مراجعه کننده به شفاخانه در سنین کمتر ۱۵ تشکیل می دهند. برای جمع آوری ارقام از کتاب راجستر عمومی سرویس داخله اطفال و راجستر مریضان مصاب توبرکلوز استفاده شده است. اطفال بالاتر از سن ۱۵ سال، مصاب امراض مزمن ریوی و راجستر نامکمل از تحقیق خارج شده و اطفال که سن شان کمتر از ۱۵ سال بوده شامل تحقیق شده اند.

متغییرات :

متحول های مورد مطالعه را سن (کمتر از ۵ سالگی، ۶-۱۰ سالگی و ۱۱-۱۵ سالگی)، جنس (پسران و دختران)، اشکال توبرکلوز (ریوی، خارج ریوی) و فیصدی توبرکلوز به اساس معیارات سرفه بیشتر از ۳ هفته همراه با عسرت تنفس، درد صدر و بلغم خوندار، تغییرات رادیولوژیک مرض، تست مثبت توبرکولین، تماس با مریضان توبرکلوز در فامیل، تست مثبت Xpert-MTB و تست های تشخیصه قطعی آن عبارت از کلچر مثبت خون، تثبیت باسیل در معاینه بلغم تعریف می شود.

تحلیل احصائیوی : برای تحلیل ارقام از (SPSS) statistical package for the social Science version ۲۴ استفاده شده است.

مسایل اخلاقی : کدام عملیه مداخلوی نزد مریضان صورت نگرفته، بنابراین کدام صدمه انسانی را برای مریضان تحت مطالعه بار نمی آورد. از قبل اجازه دیپارتمنت، شفاخانه تدریسی میوند، کمیته های تحقیق پوهنچی و پوهنتون علوم طبی کابل گرفته شده است.

محدویت ها : این تحقیق به مقیاس کوچک، بنابر نفوس مورد مطالعه کوچک و منابع مالی محدود انجام یافته و لازم است تا یک تحقیق وسیع به سطح نفوس صورت گرفته تا نتایج بهتر از آن بدست آید.

نتایج

در این تحقیق ۲۶۷۵ اطفال مریض در سنین کمتر از ۱۵ سالگی در سال ۱۳۹۹ در شفاخانه تدریسی میوند بسترگردیده است که از جمله آن ۶۹ مریض مصاب توبرکلوز بوده، که نتایج ذیل از آن بدست آمده است.

جدول (۱) شیوع توبرکلوز در سرویس اطفال شفاخانه تدریسی میوند در سال ۱۳۹۹

داخل بستر	تعداد	فیصدی
عدم مصابین توبرکلوز	۲۶۰۶	۹۷،۴
مصابین توبرکلوز	۶۹	۲،۶
مجموع مریضان داخل بستر	۲۶۷۵	۱۰۰

نظر به جدول شیوع توبرکلوز در سرویس اطفال شفاخانه تدریسی میوند ۲،۶ فیصد می باشد.

جدول (۲) اشکال توبرکلوز

اشکال توبرکلوز	تعداد	فیصدی
ریوی	۵۶	۸۱،۲
خارج ریوی	۱۳	۱۸،۸
مجموع	۶۹	۱۰۰

نظر به جدول شکل ریوی بیشترین فیصدی را نشان می دهد.

جدول (۳) توزیع توبرکلوز نظر به جنس

جنس	تعداد	فیصدی
پسران	۴۰	۵۸
دختران	۲۹	۴۲
مجموع	۶۹	۱۰۰

نظر به جدول شیوع توبرکلوز نزد پسران ۵۸ فیصد بوده که نظر به دختران نسبی بیشتر می باشد.

جدول (۴) توزیع توبرکلوز نظر به سن

سن به سال	تعداد	فیصدی
کمتر از ۵	۳۰	۴۳,۵
۶-۱۰	۲۴	۳۴,۸
۱۱-۱۵	۱۵	۲۱,۷
مجموع	۶۹	۱۰۰

نظر به جدول شیوع توبرکلوز الی سن ۵ سال بیشتر دیده می شود.

مناقشه

در این تحقیق ۲۶۷۵ اطفال مریض در سنین کمتر از ۱۵ در سال در شفاخانه تدریسی میوند بسترگردیده که از جمله آن ۶۹ مریض (۲,۶ فیصد) مصاب توبرکلوز بودند. نزد پسران ۴۰ واقعه (۵۸ فیصد) و نزد دختران ۲۹ واقعه (۴۲ فیصد) دریافت گردیده و از نظر سن شیوع بیشتر الی سن ۵ سال دیده شده است.

از نظر شیوع توبرکلوز ۲,۶ فیصد در شفاخانه تدریسی میوند دریافت گردیده که نتایج آن با تحقیقات Kumar و همکاران شان در کشور هندوستان ۲,۳ فیصد^۴ در مطابقت بوده در حالیکه با تحقیقات Alavi و همکاران شان در کشور ایران ۴,۹ فیصد^۳، Movahedi و همکاران شان در ایران ۰,۰۵ فیصد^{۱۰}، Laghari و همکاران شان در کشور مالیزیا ۱۵,۷ فیصد^{۱۰} و تحقیق Wobudeya. E و همکاران شان در کشور یوگاندا ۷,۵ فیصد^{۱۰} در مطابقت نبوده که دلیل آن ممکن تفاوت در سمپل گیری باشد زیرا نمونه سمپل ما در یک شفاخانه بوده که نمایندگی از تمام نفوس نموده نمی تواند و یا ممکن عدم دسترسی و مراجعه مریضان به شفاخانه باشد.

طی این تحقیق نوع ریوی توبرکلوز ۸۱,۲ فیصد و خارج ریوی ۱۸,۲ فیصد دریافت شده است. که نتایج آن با تحقیقات Laghari و همکاران شان در کشور پاکستان، نوع ریوی ۷۶,۹ فیصد و خارج ریوی ۲۳,۱ فیصد^۴ تحقیق Wobudeya و همکاران شان در کشور یوگاندا، نوع ریوی ۸۹ فیصد و خارج ریوی ۱۱ فیصد^{۱۰} و تحقیق Delaver و همکاران شان در افغانستان نوع ریوی ۷۷,۴ فیصد و خارج ریوی ۲۲,۹ فیصد^۵ بوده که در تمام تحقیقات متذکره نوع ریوی توبرکلوز بیشتر بوده که با تحقیق ما در مطابقت می باشد.

از نظر سن طی این تحقیق بیشترین واقعات در سنین کمتر از ۵ ساله ۴۳,۵ فیصد و کمترین واقعات در سنین ۱۱-۱۵ ساله ۲۱,۷ فیصد) دریافت شده است. که نتیجه این تحقیق با نتایج تحقیقات laghari و همکاران شان در پاکستان (بیشترین شیوع در سن یک ساله) ^۷، laghari و همکاران در کشور مالیزیا (۶۰ فیصد واقعات در سن کمتر از ۵ ساله) ^۹، Wobudeya و همکاران در کشور یوگاندا (۵۴ فیصد واقعات زیر سن ۵ ساله) ^{۱۰} و راپور سال ۲۰۲۱ سازمان صحتی جهان (۶۵ فیصد وقعات مرض زیر سن ۵ سال) ^۲ در مطابقت می باشد.

از نظر جنس طی این تحقیق شیوع توبرکلوز نزد پسران ۵۸ فیصد و نزد دختران ۴۲ فیصد دریافت گردیده که با تحقیقات Kumar و همکاران اش در شمال کشور هندستان، نزد پسران ۶۶,۵ فیصد و نزد دختران ۳۳,۵ فیصد^۴، Movahedi و همکاران اش، در کشور ایران، نزد پسران ۶۲ فیصد و نزد دختران ۳۸ فیصد^۱، Wobudeya و همکاران شان در کشور یوگاندا نزد پسران ۵۳ فیصد و نزد دختران ۴۷ فیصد^{۱۰} و Laghari و همکاران اش در کشور مالیزیا نزد پسران ۶۰ فیصد و نزد دختران ۴۰ فیصد^۹ Laghari و

همکاران اش در کشور پاکستان نزد پسران ۵۱ فیصد و نزد دختران ۴۹ فیصد که نتایج تحقیقات متذکره بیشترین واقعات نزد پسران بوده که با تحقیق ما در مطابقت می‌باشد.

نتایج: مجموعاً ۲۶۷۵ مریضان طی سال ۱۳۹۹ در شفاخانه تدریس میوند بسترگردیده که از جمله آن ۶۹ مریض راجستر مکمل داشته شامل تحقیق گردیده اند، از نظر اشکال نوع ریوی ۸۱،۲ فیصد، نوع خارج ریوی ۱۸،۸ فیصد دریافت شده است. شیوع توبرکلوز نزد پسران ۵۸ فیصد و نزد دختران ۴۲ فیصد و از نظر سن در سنین کمتر از ۵ سالگی (۴۳،۸ فیصد)، در سنین ۶-۱۰ سالگی (۳۴،۸ فیصد) و در سنین ۱۱-۱۵ سالگی (۲۱،۷ فیصد) تثبیت گردیده است.

نتیجه نهایی

شیوع توبرکلوز نزد اطفال مراجعه کننده سال ۱۳۹۹ در شفاخانه تدریسی میوند ۲،۶ فیصد بوده، از نظر جنس بیشتر نزد پسران و از نظر سن بیشترین واقعات الی ۵ سالگی و از نظر نوع شکل توبرکلوز ریوی بیشترین واقعات را تشکیل داده است.

پیشنهادات

- به اساس نتایج این تحقیق چون شیوع توبرکلوز در سنین کمتر از ۵ سال بیشتر بوده بنأ جهت کاهش حد اقل وقوعات مرض موارد ذیل در نظر گرفته شود.
- تامین دسترسی به غذای کافی برای اطفال.
 - مراعات نمودن حفظ الصحه فردی و اجتماعی.
 - تطبیق به موقع واکسین توبرکلوز.
 - تشویق والدین جهت انتقال اطفال شان به مراکز صحی در صورت سرفه های دوامدار بیشتر از سه هفته.
 - انجام تحقیق جامع به سطح کشور.

REFERENCE:

- 1- Movabedi Z, Mahmoudi S, Banar M, Pourakbari B, Akbari AA, Ramezani, Mamisbi S. Pediatric Tuberculosis in Iran. *Acta Biomed* 2022;93(2):1-6.
- 2- Kredo T, Akl E, Amanullah F, Raman SA, Agarwal O, Aksenova V and et al. Guideline Development Group meeting on WHO consolidated guidelines on the management of tuberculosis in children and adolescents, WHO headquarters, Geneva, Switzerland, 2021:1-16.
- 3- Alavi SM, Salmanzadeh S, Bakhtiyariniya P, et al. Prevalence and treatment outcome of pulmonary and extrapulmonary pediatric tuberculosis in southwestern Iran. *Caspian J Intern Med* 2015; 6(4):213-219.
- 4- Kumar A, Ahmad J, Bharti P, Bakshi V. Clinical profile of pediatric patients with tuberculosis in a tertiary care centre in India. *Int J Contemp Pediatr* 2020;7(9): 1906-9. DOI: 10.18203/2349-3291.ijcp20203653
- 5- Delawer FM, Isono M, Ueki H, Zhuben M, Zafari M, Seddiq MK, Habib H and Ayoubi MK. Management of paediatric tuberculosis in provincial and district hospitals in Afghanistan. *Eastern Mediterranean Health Journal* 2013;19(8):698-703.
- 6- Saraswati D, Ginandjar P, Widjanarko B, Puspitasari RA. Epidemiology of Child Tuberculosis. *Earth and Environmental Science* 2018; 116:1-9; doi :10.1088/1755-1315/116/1/012081.
- 7- Laghari M, Syed Sulaiman SA, Hayat Khan A and Memon N. Epidemiology of tuberculosis and treatment outcomes among children in Pakistan. *PeerJ* 2018; 6:e5253; DOI: DOI 10.7717/peerj.5253.
- 8- Rebecca B, Chacko A, Verghese V and Rose W. Spectrum of Pediatric Tuberculosis in a Tertiary Care Setting in South India. *Journal of Tropical Pediatrics*. 2018; 64, 544–547; doi: 10.1093/tropej/fmy007.
- 9- Laghari M, Syed Sulaiman SA, Hayat Khan A, Talpur BA, Bhatti Z and Memon N. Contact screening and risk factors for TB among the household contact of children with active TB: a way to find source case and new TB cases. *BMC Public Health* 2019; 19:1274.
- 10- Wobudeya E, Lukoye D, Lubega IR, Mugabe F, Sekadde M and P Musoke P. Epidemiology of tuberculosis in children in Kampala district. *BMC Public Health* 2015; 15:967; DOI 10.1186/s12889-015-2312-2
- 11- Kumar KJ, Prakash p, Srinivasa Murthy D and Manjunath VG. Prevalence and Annual Risk of tuberculosis Infection in Rural Nysore. *Indian Pediatrics* 2011;48:797-799.